

певний зв'язок та посилюють один на одного. Звідси постає розуміння конфліктів як багатофакторного явища.

Отже, можна сказати, що під час конфлікту відчувається зміна мотивації, яка впливає на поведінку. Кожен з нас має свої цінності, дотримується певних внутрішніх правил як у суспільстві, так і в особистому ставленні до себе. Так само, конфлікт має певний окрас як у мирний час, так й під час збройного конфлікту.

Список використаної літератури:

1. Валиулліна З. В. Військова теорія К. Клаузевіца в теоретичному дискурсі. Ефективна економіка № 11, 2017. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5881>.
2. Die völkerrechtliche Definition von Krieg. Sachstand WD 2–3000–175/07 Deutscher Bundestag. 21. November 2007. S. 1–5. URL: <https://www.bundestag.de/resource/blob/494606/1e69675dfb469de68e2ba1d507324395/WD-2-175-07-pdf-data.pdf>.
3. Huzarski M., O polemologii, Bellona, nr 2, 2010.
4. Коноваленко Д. Міжнародно-правове регулювання збройних конфліктів. Адвокатське об'єднання «Вовк та партнери». URL: <http://vovk-partners.com/stati/54-mzhnarodno-pravove-regulyuvannya-zbroynih-konflktv.html>.
5. Kroplewski J., Skelnik K. Międzynarodowe Prawo Humanitarne Konfliktó Zbrojnych w praktyce. Zbiór kasusów z komentarzami i odpowiedziami. Wydawnictwo: CeDeWu. 2021. 170 s.
6. Regnet, E. Konflikte in Organisationen. Göttingen, Stuttgart: Verlag für Angewandte Psychologie. 1992.

Кузик В. В.

кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник
1-го науково-дослідного відділу
Науково-дослідної лабораторії
криміналістичної та спеціальної техніки
Державного науково-дослідного інституту
МВС України

ПРИЧИННО-УМОВНИЙ КОМПЛЕКС ДЕТЕРМІНАЦІЇ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ ТА ПРЕКУРСОРІВ

Однією із умов покращання наркоситуації в країні є запобіжний вплив на причини й умови, що сприяють незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, у тому числі з урахуванням регіональних особливостей наркозлочинності.

У зв'язку з цим слід окреслити причинно-умовний комплекс детермінації незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів.

Проблема детермінації злочинності посідає одне із центральних місць у кримінології. Причини та умови злочинності – це система негативних для відповідної суспільно-економічної формації та конкретної держави соціальних явищ, які детермінують злочинність як свій наслідок. Загальновизнаним є те, що причини злочинності – це процеси і явища, які породжують злочинність як свій безпосередній наслідок, а умови є процесами та явищами, які самі безпосередньо не породжують злочинність, але сприяють дії причин, полегшують настання суспільно небезпечних наслідків [1, с. 153-154].

У свою чергу, кримінологи виділяють причини та умови конкретного кримінального правопорушення. Детермінантами кожного кримінального правопорушення є, з одного боку, особисті властивості конкретного індивіда – його потреби, погляди, інтереси, ставлення до різних соціальних цінностей і вимог, у тому числі правових (внутрішні детермінанти); з іншого – сукупність зовнішніх обставин, які викликають намір та рішення вчинити злочин (зовнішні детермінанти). Таким чином, існує взаємодія криміногенних властивостей особи, які склалися під впливом несприятливих умов її формування, із зовнішніми об'єктивними обставинами та ситуаціями. Можна визначити два рівні такої взаємодії особи із соціальною дійсністю. На першому створюється можливість вчинити кримінальне правопорушення конкретною особою, на другому – ця можливість реалізується [2, с. 105].

Отже, причини та умови зазначеної кримінально протиправної діяльності слід розглядати у двох аспектах:

- 1) причини та умови наркозлочинності;
- 2) причини та умови вчинення конкретного кримінального правопорушення, пов'язаного з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів.

Причини та умови наркозлочинності є похідними від загальних причин і умов злочинності у нашій країні та взаємопов'язані з економічними, політичними, ідеологічними, морально-психологічними, демографічним процесами у державі. Вивчення цих причин має важливе значення не тільки для глибокого пізнання об'єктивних джерел відповідного кримінального явища, а й для розроблення заходів загальносоціального запобігання.

Як зазначила Ю.Г. Пономаренко, результати різноманітних соціологічних досліджень, газетні й журнальні публікації та результати боротьби правоохоронних органів із незаконним наркообігом надають можливість умовно поділити усі наявні фактори вчинення наркозлочинів на дві великі групи: об'єктивні і суб'єктивні. Групу зовнішніх (об'єктивних) факторів складають умови, в яких існує особа, й обставини, що часто від неї не залежать. Це несприятливі економічні та соціальні умови існування, нестабільність у взаєминах між підлітком та його оточенням, недовіки

виховання, доступність наркотичних засобів і психотропних речовин тощо. До групи суб'єктивних факторів можна віднести такі причини, мотиви й умови вчинення злочинів у сфері незаконного наркообігу: мрія про високу економічну забезпеченість, спілкування з наркозалежними особами, позитивне ставлення до алкоголю та наркотиків із боку батьків і найближчого оточення. Основною умовою є психофізіологічні якості особистості. Автор робить висновок про те, що криміногенні явища і процеси, які детермінують наркозлочини, пов'язані з низкою факторів, які можна розподілити таким чином: 1) соціально-політичні; 2) соціально-економічні; 3) духовно-моральні; 4) інформативні; 5) медичні фактори. Є й інші фактори, які породжують наркозлочини [3, с. 10-11].

На наш погляд, умовами, що сприяють існуванню наркозлочинності, є такі чинники: 1) наркоманія як соціально негативне явище суспільства; 2) активізація діяльності міжнародних наркосиндикатів за здійсненням транзитного переміщення наркотиків територією України; 3) нелегальна міграція іноземців та осіб без громадянства; 4) недоліки в роботі правоохоронних органів щодо протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів; 5) недостатня кількість висококваліфікованих працівників та різке «омолодження» кадрів у підрозділах протидії наркозлочинності Національної поліції; 6) корумпованість в органах державної влади, місцевого самоврядування, правоохоронних органах тощо; 7) неналежна взаємодія правоохоронних органів з іншими державними органами та громадськістю; 8) негативний вплив інформаційних джерел; 9) недосконалість правового регулювання: а) протидії злочинності, у тому числі запобігання злочинності; б) в галузі контролю над наркотиками; 10) недосконалість механізму регулювання порядку отримання громадянами наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів; 11) неврегульованість процедури безпеки й зберігання зазначених засобів і речовин.

Серед мікросоціальних чинників, які сприяють поширенню наркоманії та незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, є: труднощі особистого характеру в орієнтації у сучасному бюрократизованому й індустріально розвиненому суспільстві, пов'язані з психічними навантаженнями; протест проти прийнятих у суспільстві цінностей і норм, що може заміщатися використанням визначених стримуючих засобів (наприклад, незаконне вживання наркотиків); труднощі у соціальній адаптації чи нездатність приймати й асимілювати загальноприйняті установки і традиції; невизначена перспектива і страх перед майбутнім, насамперед у галузі освіти та трудовій діяльності; суспільні зміни при зміні поколінь і пов'язані з ним конфлікти між поколіннями; труднощі, зумовлені сімейними проблемами і почуттям незахищеності; масове вживання наркотиків завдяки відповідним прикладам у рекламі та через ЗМІ; ефект «групи однолітків» – уперше наркотик вживають, як правило, не ізольовано, а в групі однолітків; помилки у

вихованні (наприклад, надмірна строгість, вседозволеність, зайва опіка, сильні протиріччя між школою і сім'єю) [4, с. 75].

Чинники індивідуального рівня поділяються на такі групи: 1) причини та умови, пов'язані з матеріальним станом і умовами життя осіб, які вчинили кримінальні правопорушення; 2) причини та умови, пов'язані з моральним формуванням особи, з особливостями її соматичного та психічного стану; 3) причини та умови, що виникають із певної життєвої ситуації та поведінки особи [5, с. 14].

Крім цього, до чинників, що сприяють вчиненню конкретного кримінального правопорушення, пов'язаного з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, слід віднести недосконалість методики виявлення конкретного виду кримінального правопорушення та відповідно осіб, що їх учинили; недоліки під час досудового розслідування цих кримінальних правопорушень; недосконалість кримінально-правових норм, що передбачають кримінальну відповідальність за вчинення конкретного виду кримінального правопорушення.

Важливим для запобігання кримінальним правопорушенням, пов'язаним із незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, є дані про особливості кримінально протиправної діяльності та кримінальної активності, ознаки поведінки конкретних категорій злочинців, способи вчинення та маскуванню кримінальних правопорушень тощо.

Досвід протидії наркозлочинності свідчить про невстановлення першоджерел надходження наркотиків, а виявлення тільки розповсюджувачів. На жаль, не в усіх випадках встановлюються джерела отримання наркотичних засобів або нарколабораторії, де їх виготовляють. Це свідчить про те, що залишаються поза увагою організатори збуту наркотиків, їх оптові постачальники. Це пов'язано з тим, що останнім часом наркодилери використовують під час вчинення кримінальних правопорушень спеціальні засоби, знаряддя, сучасні досягнення науки й техніки [6, с. 99].

За результатами аналізу кримінальних проваджень щодо незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, встановлено, що до загальних ознак, які характеризують особу злочинця, слід віднести такі: відносно молодий вік (до 30 років); негативне ставлення цієї категорії осіб до праці або навчання; наявність кримінального досвіду; достатньо велика кількість жінок та підлітків, які є соціально уразливим верствами населення і все частіше використовуються наркоділками (особливо серед осіб ромської національності, з яких складаються родинні групи, що займаються заготівкою та збутом наркотиків).

Крім цього, більша частка злочинців є активними споживачами наркотичних засобів та психотропних речовин. Так, наприклад, серед всього загалу засуджених, які вчинили наркозлочини в Дніпропетровській області,

36,83 % складають особи, які здійснюють незаконний обіг наркотичних засобів, але самі їх не споживають. Решта осіб, які вчинили наркозлочини, є активними споживачами наркотичних засобів та психотропних речовин [7, с. 111].

Таким чином, нейтралізація перерахованих вище чинників, що сприяють вчиненню кримінальних правопорушень, пов'язаним із незаконними обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, є головним у запобіганні наркозлочинності.

Список використаної літератури:

1. Кириченко О. В. Оперативно-розшукова протидія злочинам проти громадської безпеки кримінальною поліцією: проблеми теорії та практики : монограф. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016. 428 с.
2. Курс кримінології: Загальна частина : підруч.: у 2-х кн. / О. М. Джужа, П. П. Михайленко, О. Г. Кулик та ін. ; за заг. ред. О. М. Джужи. Київ : Юрінком Інтер, 2001. 352 с.
3. Пономаренко Ю. Г. Кримінологічна характеристика та попередження злочинів у сфері незаконного наркообігу : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2004. 19 с.
4. Антинаркотична профілактика : навч. посіб. / В. В. Черней, О. М. Стрільців, Е. В. Расюк та ін. ; за ред. В. В. Чернея. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2013. 180 с.
5. Бабенко А. М. Запобігання органами внутрішніх справ незаконному культивуванню наркотиковмісних рослин : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2007. 21 с.
6. Кузик В. В. Кримінологічні засади діяльності підрозділів протидії наркозлочинності Національної поліції України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Дніпро, 2021. 216 с.
7. Рашевський С. П. Регіональна модель запобігання наркозлочинності (за матеріалами Дніпропетровської області) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Дніпро, 2017. 248 с.

Литвинов В.В.

кандидат юридичних наук

доцент кафедри права

Дніпровського гуманітарного університету

ДОБРОВІЛЬНЕ ВИРІШЕННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО КОНФЛІКТУ ЯК ПІДСТАВА ЗАКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Вже не один десяток років триває дискусія щодо права органів досудового розслідування закривати кримінальне провадження за підставами, що передбачають альтернативний спосіб розв'язання